

Antika, srednji vek i renesansa su često *s onu stranu prave, filozofski relevantne i čiste estetske tematike*, iako se upravo u tim epohama javljaju lucidne teze i neki od najdubljih uvida u estetsku tematiku. Tek, dakle, Lajbnic-Volfova škola omogućava sistematsko istraživanje estetskih fenomena, a Vinkelmanova filozofija otvara *istorijsku dimenziju* estetičke tematike, ranije tumačene kao parcijalno i nepovesno područje.

Uz ispunjavanje ovih preduslova estetika prestaje da bude stvar brilijantnih sporadičnih uvida, duhovitih opaski, mutnog i nesistematskog mnjenja, pa je tek nemački idealizam „čisti“ od pseudomišljenja i proizvoljnosti. Iako Kant upozorava da estetika ne može da bude zasnovana kao teorija, i mada nemački idealizam na prvi pogled nije centralna epoha kada je estetika u pitanju – tek se na tim osnovama ona gradi kao naučna disciplina.

Primeru radi – Grlić navodi kako je tek uz pomoć Bloha Hegel shvaćen kao mislilac *najkonkretnijeg (umetničkog) iskustva*, drugim rečima – upravo na estetičkom tlu je otklonjena zabluda o Hegelu kao *apstraktnom sistematičaru*. Hegelov sistem je sistem konkretnih pojmova, a estetika možda i najbolje ilustruje tu konkretnost i sadržajnost, nasuprot praznim apstrakcijama.

Brojni pokušaji da se sistematski definiše umetnost doživeli su neuspeh, pa je teoretisanje o njoj postalo sinonim za *uzaludan posao*, a dodatnu teškoću stvara i kontekst savremene epohe, iz čije perspektive se pokušava razumeti značaj estetike nemačkog idealizma, uprkos „atmosfera“ koja čini da bilo kakav *disciplinovani* pristup umetnosti zvuči anhrono.

Bilo bi, međutim, štetno dopustiti da *nepopularnost* određene teme ukine i potrebu da se ona problematizuje, posebno ako se ima u vidu da konsekvence tog tematizovanja mogu dosegnuti i do same srži upravo ove, savremene i *neidealističke* epohe. Osim toga, i na primeru estetike će se pokazati ono što važi i za ostale filozofske discipline – brzopleto „prevazilaženje zastarelih učenja“ veoma često rezultira misaonim dostignućima koja su ispod nivoa tih „prevaziđenih“ učenja!

Postavlja se pitanje *kojim povesnim „ključem“* treba pristupiti tumačenju epohe nemačkog idealizma, a da se ne ispuste njegove osobenosti i dostignuća koja se možda neće uklopiti u neku simplifikovanu skicu pravolinijskog razvoja od Kantove do Hegelove filozofije.